

NATURA 2000 MOTOREM ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<http://natura2000.org.pl>

Natura 2000 a rozwój turystyki w gminie Bieliny

Dariusz Dąbek

Szkolenie regionalne

**Uwarunkowania rozwoju turystyki
w Europejskiej sieci obszarów Natura 2000**

Kielce, 17 listopada 2009 r.

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

Gmina Bieliny w sercu Gór Świętokrzyskich...

Kilka podstawowych informacji

- Gmina zajmuje obszar **88 km kw.** i zamieszkuje ją **10 tys. mieszkańców**
- Sama miejscowość Bieliny oddalona jest o 23 km na wschód od stolicy Województwa Świętokrzyskiego – Kielc
- **Ponad 60% powierzchni** Gminy znajduje się w granicach **Świętokrzyskiego Parku Narodowego** i jego otuliny, czyli przygranicznej strefy ochronnej, co zapewnia zachowanie pierwotnego charakteru gminy rolniczej i dobrego stanu przyrody w gminie Bieliny
- Reszta, czyli część południowa, to fragment **Cisowsko - Orłowski Parku Krajobrazowego**
- **20% powierzchni Gminy w sieci NATURA 2000 (Łysogóry i Lasy Cisowsko-Orłowskie)**
- Głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest **rolnictwo**

Trudności, z którymi sobie musimy radzić

- Niskie dochody własne
(specyfika wiejskiego charakteru, brak przemysłu, struktura podatków pozostawianych w gminie – małe wpływy z podatku dochodowego i od nieruchomości)
- Ograniczenia inwestycyjne związane z różnymi formami ochrony środowiska
- Niż demograficzny
- Co raz więcej zadań i niekoniecznie środków
- Rozbudowane prawodawstwo
- Roszczeniowe postawy ludzi

Priorytety rozwoju Gminy

- **Poprawa opłacalności i efektywności produkcji rolnej**
- **Rozwój podstawowej infrastruktury (wodociągi, kanalizacja, drogi)**
- **Rozwój turystyki opartej na lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym**
- **Rozwój zasobów ludzkich**

Rozwój turystyki a NATURA 2000 (1)

- Sytuację Gminy Bieliny charakteryzuje dominujące w strukturze zatrudnienia mieszkańców rolnictwo, brak zakładów przemysłowych, bardzo niski wskaźnik dochodów własnych na 1 mieszkańca (wskaźnik G) - w 2007 r. - 250,62 zł.
- Dlatego staramy się promować walory naszego regionu, poprzez nacisk na rozwijającą się prężnie na naszym terenie turystykę, która też musi uwzględniać wymogi płynące z potrzeby ochrony walorów przyrodniczych na obszarach Natura 2000.
- Można na obszarach Natura 2000 i w ich bezpośrednim sąsiedztwie rozwijać i promować te formy turystyki, które mieszczą się w ramach określonych dla zrównoważonej turystyki w tzw. Deklaracji Berlińskiej (przyjęli ją ministrowie środowiska Europy w 1997 r.), która przedstawiła wymogi jakie dla branży turystycznej wynikają z zapisów Konwencji o różnorodności biologicznej.

Rozwój turystyki a NATURA 2000 (2)

- Również zgodnie z art. 33 ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r.

”Zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000”, co w istotny sposób ogranicza działania inwestycyjne.

Konsekwencje

- W rzeczywistości wszystkie planowane inwestycje na terenie obszaru Natury 2000 muszą spełniać następujące warunki:
 - **za realizacją musi przemawiać nadrzędny interes społeczny;**
 - **nie było możliwości zastosowania rozwiązania wariantowego.**
- Przedsięwzięcie które spełnia powyższe wymogi musi jeszcze przewidzieć **działania minimalizujące** negatywne oddziaływanie na środowisko.
- W przypadku, gdy planowane środki minimalizujące negatywne oddziaływanie inwestycji na obszary chronione są niewystarczające, a przewiduje się, że szkody w środowisku nie można uniknąć, stosuje się wówczas **działania kompensujące** - działania niezależne od planowanej inwestycji które w znaczący sposób podnoszą koszty realizacji przedsięwzięcia.

Rozwój turystyki a NATURA 2000 (3)

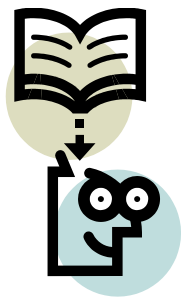
- Ponadto **drugim ważnym ograniczeniem** jest art. 33 ust. 3, który mówi, że *„Projekty planów i projekty zmian do przyjętych planów oraz planowane przedsięwzięcia, które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, a które mogą na te obszary znacząco oddziaływać, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko...”*, a wydłużające się procesy uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach skutecznie utrudniają pozyskanie pozwolenia na budowę , a nawet mogą je całkowicie zablokować.
- Dlatego inwestor, już na **etapie prac koncepcyjno-projektowym**, jest zobowiązany do poszukiwanie takich rozwiązań projektowych, która byłby jak najmniej szkodliwa dla środowiska.
Niestety takie kolizje są w wielu przypadkach nieuniknione, co może nawet powodować brak realizacji przedsięwzięcia, lub zmianę lokalizacji inwestycji np. poza terenem naszej gminy.
Inwestor wybierając lokalizację przedsięwzięcia zrozumiale wybierze teren nie obciążony ograniczeniami, co spowoduje brak rozwoju naszej gminy.

Decyduje wpływ a nie lokalizacja!

- Warto tu również podkreślić, że o obowiązku przeprowadzenia powyższej oceny nie przesądza lokalizacja w granicach obszaru, ale przede wszystkim możliwość wystąpienia oddziaływania.
- Dlatego **obowiązkowi przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 mogą podlegać inwestycje położone nawet w pewnej odległości od ich granic, jeżeli ich budowa lub eksploatacja może wywołać niekorzystne skutki na obszarze chronionym.**

Przegląd działań inwestycyjnych Gminy Bieliny

- Kanalizacja i wodociągi
- Drogi
- Tereny inwestycyjne
- Rewitalizacja centrum miejscowości Bieliny
- Odnowa wsi Huta Nowa i Makoszyn
- **Inwestycje turystyczne**
- Obiekty sportowe i rekreacyjne

Projekt

„Utworzenie Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich z restauracją zabytków Świętego Krzyża”

- Miejsce:
Święty Krzyż w Gminie Nowa Słupia
i 4 miejscowości w gminie Bieliny – Bieliny, Huta Szklana, Huta Stara i Kakonin
- Czas: **2008-2011**
- Wartość: **19,2 mln PLN**
- Lider projektu: **Gmina Bieliny**
- Partnerzy projektu:
 - Diecezja Sandomierska,
 - Klasztor Ojców Oblatów na Świętym Krzyżu,
 - Świętokrzyski Park Narodowy,
 - Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Wokół Łysej Góry” i inni

Finansowanie

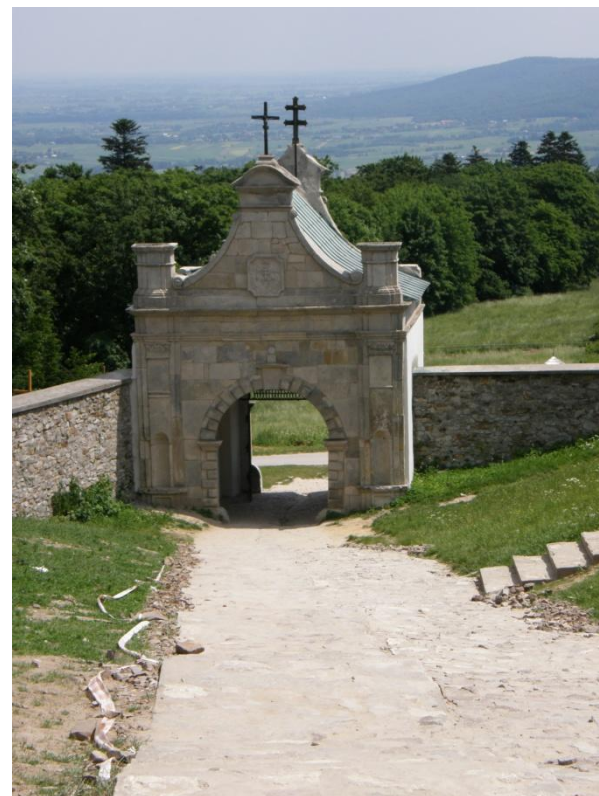
- Projekt wpisany 5 marca 2007 r.
do **Indykatywnego Planu Inwestycyjnego**
– **Listy Projektów Kluczowych**
Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa
Świętokrzyskiego na lata 2007-2013
w osi priorytetowej nr 2
- 29 kwietnia 2008 r. zostały **podpisane pre-umowy** na realizację
dwóch etapów tego projektu.

Założenia

- Święty Krzyż i Świętokrzyski Park Narodowy są najbardziej rozpoznawalną marką turystyczną województwa świętokrzyskiego.
- Rozwój Gminy Bieliny jest nierozzerwalnie związany z tym niezwykłym **Miejsce Mocy**.
- Święty Krzyż w projekcie jest inspiracją i stymulatorem działań kreujących nowe atrakcje turystyczne regionu.

Komponenty projektu

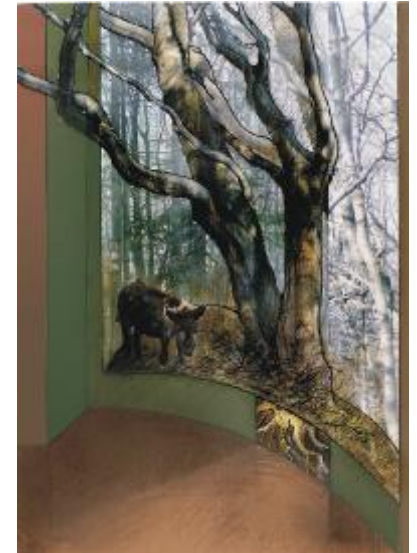
- Święty Krzyż,
Gmina Nowa Słupia
 - ❖ odbudowa zburzonej wieży kościelnej;
 - ❖ renowacja wschodniej i północnej fasady zespołu klasztorного;
 - ❖ budowa zadaszenia wirydarza.
- Gmina Bieliny
 - budowa Wioski średniowiecznej w Hucie Szklanej
 - budowa Centrum Edukacji Ekologicznej i Regionalnej w Hucie Szklanej
 - zagospodarowanie na potrzeby turystyki terenu w Hucie Szklanej
 - budowa schroniska młodzieżowego z polem namiotowym w Hucie Starej
 - stworzenie centrum kultywowania tradycji, aktywności społecznej i punktu informacji turystycznej w Bielinach

Święty Krzyż – Miejsce Mocy

Wizualizacja Ośrodka Edukacji Ekologicznej i Regionalnej

Wizualizacja Ośrodka (2)

Wizualizacja centrum w Bielinach

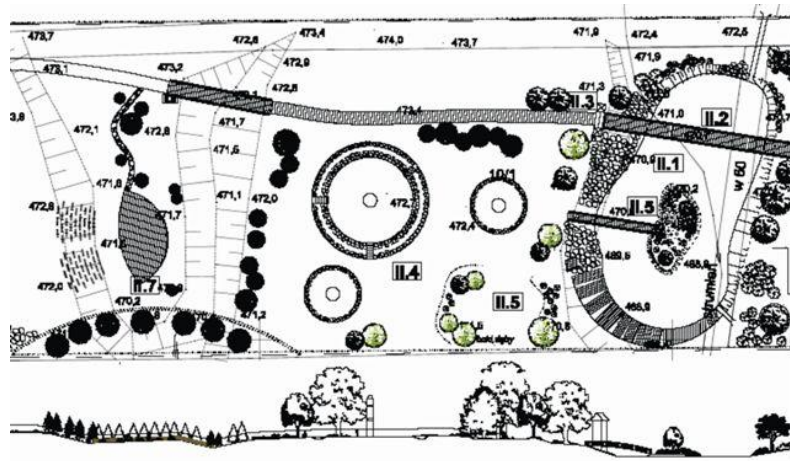
Wizualizacja centrum w Bielinach (2)

Wioska Średniowieczna w Hucie Szklanej

- **Rekonstrukcja „Wioski Słowiańskiej – Wioski średniowiecznej”,** na działce o pow. 1,63 ha, przy wejściu do ŚPN
- Wioska będzie centrum dla nowostworzonego w Gminie Bieliny produktu turystycznego
„Kraina Legend Świętokrzyskich”.
- W wiosce będzie zlokalizowanych **ok. 5-6 drewnianych stanowisk z XII w.** w interaktywny sposób ukazujących życie pierwszych osadników i ich pracę
- Każde stanowisko poświęcone będzie innemu zawodowi i zajęciu, np. garncarstwu, tkactwu, rolnictwu, bartnictwu, itp., a zwiedzający będą mogli sami „wcielić się” w przedstawicieli starych zawodów
- Dodatkowo zlokalizowane będą tu: **stylowy amfiteatr na 150 miejsc, tor łuczniczy i karczma odwołująca się do stylistyki XII w.**

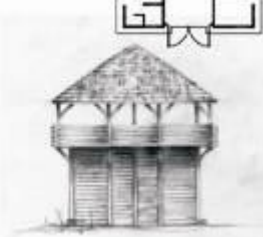
Jak będzie to wyglądać?

STREFA II - SACRUM

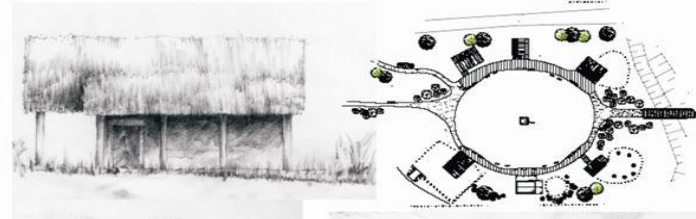
BRAMA GŁÓWNA WIOSKI
- wiehtkuł czasu

CHATA- WARSZTAT GARDNARSKI

CHATA - WARSZTAT TKACZKI

**Lokalizacja
Wioski**

Wioska Średniowieczna - lokalizacja

Przełęcz Hucka, w połowie na obszarze zaliczonym do sieci NATURA 2000

Kraina Legend Świętokrzyskich to

Obecnie:

- Gry terenowe oparte na legendach
- Biesiada przy ognisku z udziałem postaci z legend – gry i zabawy integracyjne

Kiedyś:

- Element Wioski Średniowiecznej i Izby Dobrego Smaku w Kakoninie, z zapleczem turystycznym i licznymi atrakcjami nawiązującymi do legend

Zaproszenie do

*Krainy Legend
Świętokrzyskich*

Kraina Legend Świętokrzyskich

Gry terenowe

- Spotkanie wyjątkowych i неповtarzalnych postaci na trasie gry – edukacja poprzez zabawę, niezapomniane wrażenia
- Kilka kilometrów zwiedzania jednych z najstarszych w Europie Gór Świętokrzyskich – aktywna forma spędzenia czasu w malowniczej scenerii
- Odpoczynek na świeżym powietrzu – walory specyficznego mikroklimatu terenów podgórskich
- Możliwość przeniesienia się w czasie kilkaset, a może i tysiące lat wstecz i poznania ducha świętokrzyskiej ziemi

Zaproszenie do

*Kraina Legend
Świętokrzyskich*

Kraina Legend Świętokrzyskich

Zaproszenie do

Kraina Legend Świętokrzyskich

Kraina Legend Świętokrzyskich

Zaproszenie do

Kraina Legend Świętokrzyskich

Kraina Legend Świętokrzyskich

Z raportu oddziaływania na środowisko Wioski (1)

- W Raporcie przeprowadzono analizę możliwych negatywnych oddziaływań planowanego przedsięwzięcia zarówno na etapie eksploatacji, jak i realizacji inwestycji.
- Główne bezpośrednie emisje zanieczyszczeń do środowiska to:
 - emisja zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza
 - emisja hałasu
 - wytwarzanie odpadów
 - emisja ścieków socjalno-bytowych
 - sposób spływu wód opadowych
- Brak siedlisk i gatunków chronionych na terenie inwestycji.

Z raportu oddziaływania na środowisko Wioski (2)

- Na terenie przedsięwzięcia znajdować się będą jedynie źródła o charakterze emisji niezorganizowanej, tj. **ruch samochodowy**. Jak wynika z wykonanych obliczeń nie należy spodziewać się niekorzystnego oddziaływania przedmiotowej inwestycji na stan zanieczyszczenia powietrza. Dotyczy to zarówno etapu realizacji jak i eksploatacji inwestycji.
- Na podstawie przeprowadzonej analizy należy stwierdzić, że planowane przedsięwzięcie, nie będzie negatywnie oddziaływało na **klimat akustyczny otoczenia**. Dopuszczalne poziomy hałasu na granicy najbliższych terenów chronionych (zabudowy zagrodowej wyznaczonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego) nie będą przekraczane.

Z raportu oddziaływania na środowisko Wioski (3)

- W związku z funkcjonowaniem projektowanego obiektu powstawać będą **ścieki wyłącznie o charakterze socjalno-bytowym** związane z projektowanymi budynkami wyposażonymi w instalacje wod-kan. Ścieki przewiduje się odprowadzać do gminnej kanalizacji sanitarnej na warunkach jej zarządzającego poprzez projektowane przyłącze.
- Ze względu na brak odkrytych elementów instalacji mogących stanowić źródło zanieczyszczenia wód opadowych substancjami ropopochodnymi, nie przewiduje się wykonania instalacji podczyszczania wód opadowych. **Wody opadowe** z terenu przedsięwzięcia odprowadzane będą w sposób niezorganizowany, bez konieczności uzyskiwania pozwolenia wodno-prawnego.

Z raportu oddziaływania na środowisko Wioski (4)

- Powstające podczas realizacji obiektu **odpady** związane bezpośrednio z materiałami budowlanymi stosowanymi na etapie realizacji inwestycji zostaną prawidłowo zabezpieczone oraz zagospodarowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, tzn. segregowane wg właściwości, w odpowiednich pojemnikach lub workach, opisane i magazynowane tymczasowo w miejscu do tego celu przeznaczonym, ziemia pochodząca z wykopów ziemnych wykorzystana zostanie do prac niwelacyjnych powierzchni w obrębie terenu przedsięwzięcia. Bilans robót ziemnych dla inwestycji będzie zerowy, to oznacza że nie przewiduje się powstania nadmiernych mas ziemnych, które należałoby usunąć z terenu przedsięwzięcia.
- Przewidywana łączna ilość wytwarzanych podczas eksploatacji przedsięwzięcia **odpadów** innych niż niebezpieczne wynosić będzie ok. 50 Mg/rok, a odpadów niebezpiecznych – ok. 0,1 Mg/rok. Na terenie przedsięwzięcia należy przewidzieć miejsca składowania odpadów (typowe pojemniki na odpady komunalne z segregacją odpadów). Projektuje się plac na kontener śmietnikowy, osłonięty ścianami ażurowymi i zielenią. Pojemniki z odpadami opróżniane będą okresowo poprzez uprawnione zakłady oczyszczania (wywóz odpadów organicznych przez zakłady oczyszczania przewidziano co 24 h) na składowisko odpadów komunalnych na podstawie stosownej umowy na odbiór odpadów ze specjalistyczną firmą posiadającą odpowiednie zezwolenia w tym zakresie.

Z raportu oddziaływania na środowisko Wioski (5)

- Jako oddziaływanie pośrednie i wtórne można wymienić **generowanie ruchu samochodów** po sąsiednich drogach, a co za tym idzie emisje hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. Istotne jest, że planowane przedsięwzięcie nie będzie generowało ruchu pojazdów w porze nocnej, co jest najbardziej uciążliwe. Na wielkość oddziaływań ma zwłaszcza jakość dróg (głównie rodzaj nawierzchni, szerokość itp.). Dbanie o jakość dróg w sąsiedztwie planowanego przedsięwzięcia leży w gestii stosownych zarządców dróg. Ponadto zarządzający mogą wprowadzać rozwiązania mające wpływ na uciążliwość ruchu samochodowego np. ograniczenia w ruchu samochodów ciężkich, ograniczenia prędkości itp.
- Projektowany obiekt znajdować się będzie wokół terenów, które w większości nie są zagospodarowane i stanowią Użytki bądź nieużytki rolne. **Nie będzie tu zatem kumulowania się oddziaływań** projektowanego przedsięwzięcia z innymi obiektami. W obliczeniach rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza zostało uwzględnione istniejące tło zanieczyszczeń dla miejscowości Huta Szklana.

Świętokrzyskie Szlaki Lilii i Paproci (+ 2 szkoły natury)

- Projekt „Świętokrzyskiego Szlaku Paproci – ścieżki edukacji ekologicznej” został wskazany przez Zarząd Województwa do realizacji w ramach działania 4.2 RPO Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013
- **Wartość dotacji: 0,3 mln PLN**
- **Wartość projektu: 0,5 mln PLN**
- Projekt zakłada połączenie szlakami edukacji ekologicznej Ośrodka Edukacji Ekologicznej i Regionalnej w Hucie Szklanej ze szkołami podstawowymi w Hucie Starej i Hucie Podłysicy, które stanowić mają w przyszłości 2 szkoły natury
- Zakłada się wytyczenie co najmniej 6 km szlaku
- W następnych etapach powstać mają szkoły natury – ośrodki edukacji ekologicznej i szlak lilii
- Problemy z określeniem konieczności decyzji środowiskowej

Serdecznie dziękuję za uwagę!

turystyka@bieliny.pl